

Wondgenezing, focus op medicatie en ziekten

N. Brendel
Klinisch geriater AMC

22-11-11

Inleiding

- Casus
- Risicofactoren
- Ziekten
- Medicatie
- Behandeling

Casus

82-jarige vrouw

Voorgeschiedenis:

- Myocardinfarct
- PMR wv prednison
- Hartfalen
- Diabetes door prednison

Casus

- Depressie, opgenomen op psychiatrisch afdeling
- Sinds drie weken veel pijn door wervelinzakking, waarvoor tramal
- Loopt slechter, zit nu hele dag in rolstoel

Casus

- Medicatie
  - Furosemide 2 dd 40 mg (lasix)
  - Lisinopril 1 dd 10 mg
  - Metoprololsuccinaat 1dd1 100 mg (selokeen)
  - Simvastatine 1 dd 40 mg (cholesterol)
  - Ascal 1dd 100 mg
  - Metformine 2dd 500 mg
  - Citalopram 1 dd 20 mg
  - Prednison 7,5 mg/dag
  - Fosamax

Risicoscorelijsten

- Risicoscorelijst decubitus CBO 2002
- Nortonschaal
- Bradenschaal

Bradenschaal

- Zintuiglijke waarneming
- Activiteit
- Mobiliteit
- Vochtigheid
- Voedingstoestand
- Frictie/schuifkracht

Nortonschaal

- Algemeen lichamelijke toestand
- Geestelijke toestand
- Activiteit
- Mobiliteit
- Incontinentie

Risicoscorelijst CBO

- Geestelijke toestand
- Neurologie
- Beweging
- Voedingstoestand
- Voeding
- Incontinentie
- Leeftijd
- Temperatuur
- Medicijnen
- Diabetes

Variable	No Pressure Ulcer n = 12,284		Had Pressure Ulcer in 5/2008 n = 366		Unadjusted P
	n	%	n	%	
Age, y	72.55	SD, 8.78	79.08	SD, 9.03	<.001
Male sex	5215	42	168	46	.19
Long-term-care facility	2024	16	237	65%	<.001
Married	8070	66	193	53%	<.001
Comorbid health (trials)					
Prior PU	132	1	55	15	<.001
Cancer	2883	23	105	29	.021
Fall	1405	11	112	31	<.001
Hip fracture	387	3	45	12	<.001
Chronic lung disease	1390	11	88	24	<.001
Depression	3297	27	153	42	<.001
Dementia	1269	10	83	23	<.001
Comorbid health (cares)					
Blindness	137	1	9	2	.018
Rheumatoid arthritis	373	3	25	7	<.001
Degenerative arthritis	7365	60	251	69	<.001
Peripheral neuropathy	3684	30	148	40	<.001
Hypothyroidism	2093	17	82	22	.007
Cataracts	7512	61	299	82	<.001
Comorbid vascular health					
Myocardial infarction	3465	28	160	44	<.001
Diabetes	2935	24	147	40	<.001
PVD	1021	8	79	22	<.001
Transient ischemic attack	942	8	45	12	.001
Stroke	1451	12	96	26	<.001
Renal insufficiency	1235	10	99	27	<.001
Congestive heart failure	1104	9	87	24	<.001
Venous insufficiency	543	4	38	10	<.001
Carotid disease	368	3	21	6	.006
Hypertension	8515	69	306	84	<.001
Hyperlipidemia	7911	64	223	61	.17

Table 3

Risk Factors for Pressure Ulceration in an Older Community-Dwelling Population.

Takahashi, Paul; Chandra, Anupam; Cha, Stephen

Advances in Skin & Wound Care. 24(2):72-77, February 2011.

DOI: 10.1097/01.ASW.0000394030.49530.b4

Variable	Odds Ratio	95% CI		P
		Lower	Upper	
Demographics				
Age	1.02	1.01	1.04	.003
Male	1.43	1.14	1.80	.002
Long-term-care facility	5.29	4.07	6.87	<.0001
Comorbid health conditions				
Prior PrU	5.60	3.86	8.14	<.0001
Diabetes	1.72	1.36	2.17	<.0001
PVD	1.50	1.12	2.00	.007
Renal insufficiency	1.40	1.07	1.83	.014
Cataracts	1.39	1.03	1.87	.030
Fall	1.40	1.08	1.81	.012
COPD	1.49	1.14	1.95	.003

COPD = Chronic Obstructive Pulmonary Disease.

Table 3 . ODDS RATIOS IN THE FULLY ADJUSTED MODEL OF PATIENTS WITH AND WITHOUT PRESSURE ULCERS IN 12,650 COMMUNITY OUTPATIENTS OLDER THAN 60 YEARS

^bInstantaneous relative risks as estimated using proportional hazards models.

^bAdjusted for age and all medical conditions.

Table 3. Unadjusted and adjusted instantaneous rate ratios, comparing pressure ulcer rate for those with the medical condition to the rate for those without the medical condition

Medical condition	% of total population with medical condition	Unadjusted RR ^a (95% CI)	Adjusted ^b RR ^a (95% CI)
Alzheimer's disease	3.7	4.46 (3.78, 5.27)	2.01 (1.68, 2.39)
Anaemia	10.1	1.70 (1.47, 1.97)	1.03 (0.89, 1.20)
Angina	17.6	0.72 (0.61, 0.84)	0.70 (0.59, 0.83)
Asthma	9.2	0.95 (0.78, 1.15)	1.05 (0.85, 1.30)
Congestive heart failure	13.4	2.28 (2.00, 2.58)	1.39 (1.21, 1.59)
Chronic obstructive pulmonary disease	9.0	1.27 (1.07, 1.52)	1.24 (1.02, 1.50)
Cerebral vascular accident	13.1	2.18 (1.92, 2.48)	1.57 (1.37, 1.79)
Deep venous thrombosis	2.2	1.81 (1.38, 2.38)	1.39 (1.05, 1.83)
Depression	22.3	2.16 (1.54, 3.04)	1.50 (1.06, 2.12)
Dermatitis	6.1	0.77 (0.60, 0.98)	0.81 (0.64, 1.03)
Diabetes mellitus	7.4	1.71 (1.44, 2.03)	1.75 (1.47, 2.08)
Limb paralysis	0.1	4.68 (1.75, 12.48)	5.13 (1.91, 13.75)
Lower limb oedema	17.2	2.17 (1.92, 2.44)	1.37 (1.21, 1.55)
Hip fracture	2.1	3.63 (2.92, 4.51)	1.46 (1.16, 1.83)
Hip surgery	3.5	1.73 (1.38, 2.17)	1.42 (1.13, 1.79)
Hypertension	30.2	0.56 (0.49, 0.64)	0.63 (0.55, 0.73)
Liver disease	2.6	1.38 (1.02, 1.85)	1.20 (0.89, 1.61)
Malignancy	10.4	1.91 (1.65, 2.21)	1.73 (1.50, 2.01)
Malnutrition	0.4	4.87 (3.16, 7.49)	3.06 (1.98, 4.73)
Myocardial infarction	7.2	0.76 (0.60, 0.96)	0.79 (0.61, 1.01)
Obesity	2.6	0.85 (0.59, 1.22)	1.02 (0.71, 1.48)
Osteoporosis	2.9	1.85 (1.46, 2.35)	1.43 (1.12, 1.82)
Parkinson's disease	2.2	4.05 (3.30, 4.97)	2.34 (1.90, 2.89)
Peripheral vascular arterial disease of the lower extremity	5.1	1.01 (0.80, 1.28)	1.00 (0.78, 1.27)
Pneumonia	21.1	0.86 (0.75, 0.99)	0.79 (0.68, 0.90)
Rheumatoid arthritis	1.9	2.18 (1.60, 2.86)	2.30 (1.74, 3.03)
Urinary tract infection	18.2	1.75 (1.55, 1.97)	1.19 (1.05, 1.35)

Onderzoeken

- Leeftijd
- Geslacht (vrouw)
- Heup operatie
- Amputatie (Lardenoye, Dermatol surg. 2009 Nov)

- Chronische veneuze insufficiëntie
- Diabetes
- Arterieel vaatlijden (Mekkes, Br J Dermatol. 2003 Mar)

Medicatie

- Gebruik van antidepressiva zou beschermen (Horn, J Am Geriatr Soc. 2004 Mar)
- Geen relatie tussen ontwikkelen van decubitus en medicatie (Kaitani, J Clin Nurs. 2010 Feb)
- Wel relatie met sedativa (Lindquist, J Wound care. 2003 Jul)
- Mogelijk beschermen trombocyten aggregatieremmers (Matsuyama, Gerontology. 2000 Nov-Dec)

Conclusie

- Weinig onderzoek gedaan
- D.M, COPD, perifere vaatlijden
- Hartfalen, CVA, oedeem onderste extr, parese, sensibiliteitsstoornissen
- Medicatie: geen uitspraak over te doen

CBO richtlijn

- Er zijn geen specifieke geneeskundige middelen of maatregelen bekend die in individuele gevallen effectief zijn bij de preventie van decubitus anders dan het behandelen van onderliggende ziekten en aandoeningen.

Onderliggende ziekte

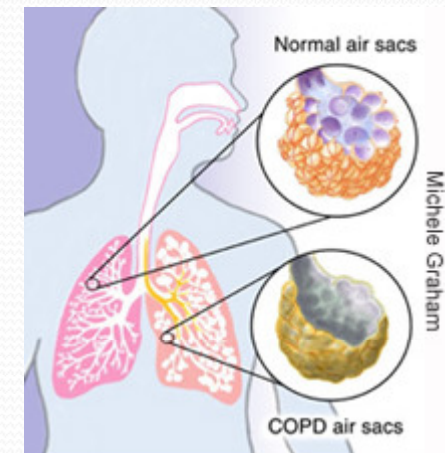
- Hartfalen
- COPD
- Infectie/sepsis
- Neurologische aandoening

Hartfalen

- Verminderde cardiac output → hypotensie → vasoconstrictie → verminderde huidperfusie
- Vitale organen blijven het langst gespaard (nieren, hersenen, darmen)
- Bloedvolume naar de huid neemt af
- Perifeer oedeem
- Arteriosclerotisch vaatlijden → weefselhypoxie
- Medicatie

COPD

- Hypoxemie
- Cachexie
- Verminderde actieradius
- Prednison-stootkuren

Infectie/sepsis

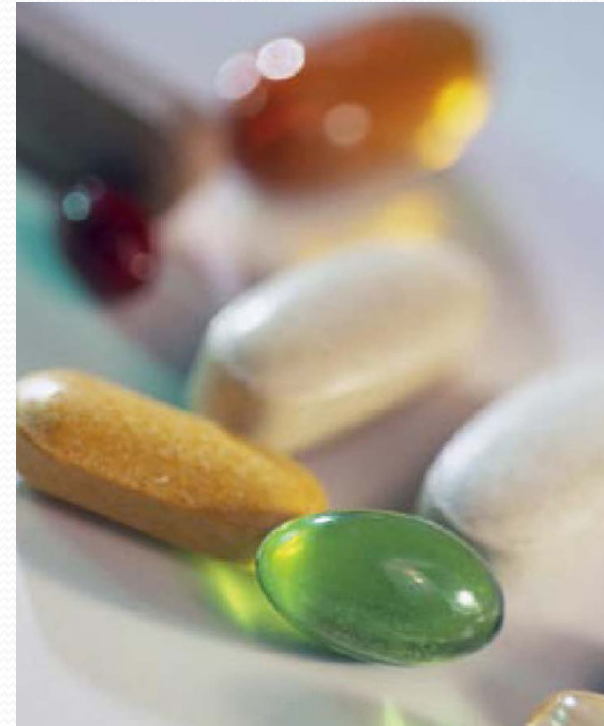
- Hypotensie
- Koorts
- Oedeem
- Verminderde weefselperfusie
- Cytokines

Neurologische aandoening

- Hemiparese
- Sensorische stoornissen
- Gestoorde pijnzin
- Neuropathie
- CVA
- Dwarslaesie
- MS

Medicatie bij decubitus

- Lokaal
  - preventieve huidverzorging
  - wondbehandeling

- Systemisch

Medicatie

- Pijnstillers/NSAID's
- Antistolling
- Cardiale medicatie
- Corticosteroiden
- Slaapmedicatie

Kunnen ook positief effect hebben

NSAID's

- Nadelen
  - onderdrukken protectieve pijnzin
    - uitblijven reflexmatig bewegen
  - sommigen geven trombocytopathie
    - bloedingsneiging
  - sommigen geven huidreacties

  - ontsteking remmend
    - effect op herstel normale weefsel ?

NSAID's

- Diclofenac, ibuprofen, naproxen, ed
- Mogelijk voordeel
  - onderdrukken pijn + ontstekingsreactie
  - bevorderen mobiliteit

Anticoagulantia

- Coumarines, heparine
- Nadelen
bloeding → afname circulatie, necrose

Antihypertensiva

β -blokkers

Calciumantagonisten

Angiotensine Converting Enzyme remmers

Angiotensine II Receptor Blokkers

α -blokkers

- Nadelen
  - ondercirculatie
  - oedeem (sommige calciumantagonisten)

Diuretica

- Hydrochloorthiazide, furosemide
- Voordeel
  - oedeem bestrijdend door verhoging diurese
- Nadeel
  - dehydratie / ondercirculatie

Corticosteroiden

- Eiwitkatabool effect
- Diabetogeen
- Remmen wondgenezing
- Onderdrukken afweer

Sedativa en Opiaten

- Voordelen
    - onderdrukken pijn
  - Nadelen
    - indirect
      - * verminderde alertheid
      - * ademdepressie
        - afname weefseloxygenatie
      - * onderdrukken protectieve pijnzin
        - uitblijven reflexmatig bewegen
-

Vragen?

